

Nagyszékelyi Hírmondó

Boldog új évet Mindenkinek!

A megszokottnál is enyhébb téllal és hosszú hétvégével köszöntött minket 2018. A naptárba belekukkantva ez utóbbiból idén még további nyolcat találunk, amivel párhuzamosan sajnos hat szombati munkanap is vár ránk. Hogy ezeken túl mit rejteget a jövő, arról nincsenek hitelt érdemlő információk (legfeljebb hogy február 16-án a kínai horoszkóp szerint a föld/kutya évébe lépünk), viszont íme, néhány 2018-ban esedékes kerek évforduló:

Idén lesz **200 éve**, hogy megszületett *Semmelweis Ignác* orvos, az „anyák megmentője”, valamint *Görgey Artúr* honvéd tábornok és vegyész. (Utóbbi kapcsán: a 48/49-es szabadságharc 170 éve tört ki.) Szintén 1818-ban született *Emily Brontë*, és ez évben fedezte fel *Louis Jacques Thénard* francia kémikus a hidrogén-peroxidot, amiért azóta is hálásak neki a hajuk színét változtató hőlgyek. Ugyancsak 1818 karácsonyán csendült fel először a „Csendes éj” című dal egy osztrák templomban.

125 éve született *Szent-Györgyi Albert* orvos, biokémikus.

Száz évvel ezelőtt ért véget a Nagy Háború, azaz az első világháború, amely összesen 15 millió ember halálát okozta, de 1918-ban tört ki a világszerte 25 millió emberéletet követelő spanyolnáthajárvány is.

Száz éve született *Ingmar Bergman* svéd filmrendező, *Nicolae Ceausescu* kommunista diktátor, a Nobel-békedíjas *Nelson Mandela*, valamint *Rin Tin Tin*, a híres kutyaszínész. Magyarországon 1918-ban zajlott az őszirózsás forradalom. Ez évben jelent meg *Ady Endre Halottak élén* című verseskötete, valamint *Móra Ferenc* regénye, a *Kincskereső kisködmön*.

Kilencven éve, azaz 1928-ban *Alexander Fleming* skót bakteriológus laboratóriumi körülmények között tenyészt ki a penicillint, tíz évre rá pedig *Roy Plunkett* amerikai vegyész véletlenül felfedezi a teflont.

Hetven éve, 1948 szeptemberében fejeződött be a magyarországi németység kitelepítése, valamint a felvidéki magyarok betelepítése. **Ötven éve** zajlott a „prágai tavasz”.
a.b.

Beszámoló a 2017. december 19-i képviselőtestületi ülésről és közmeghallgatásról

Az ülésen 5 határozat hozatalára került sor, 4 db határozat végrehajtásáról határidőn belül intézkedtem.

Első napirendi pontban a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról szóló írásos előterjesztést fogadta el a képviselőtestület, második napirendi pontban pedig az év folyamán megkezdett és befejezett beruházásokról szóló tájékoztatómat fogadta el.

2017. évben beadott és megvalósított pályázatokról tájékoztattam a jelenlévőket.

Vis maior pályázatot adtunk be a július 24-i esőzések által okozott károk enyhítésére, melyet támogatott a Belügyminisztérium. A Damjanich utcai út javítása a 3. házszámig, a temetői út egy része és kettő gyalogátjáró híd javítása valósul meg a megítélt összegből.

A „Hátrányos helyzetű kistelepülések kisösszegű támogatása” című pályázatban 1 millió forintot nyertünk fejlesztésre, melyet a Szabadság téri járda felújítására fordítunk. Kivitelezésére a jövő évben kerül sor.

Az óvoda felújítása elkészült, jelenleg folyamatban van az elszámolás az Államkincstár felé. Hatósági építési eljárást kellett indítani, mivel az óvoda és az önkormányzat egy helyrajzi számon van, de a tulajdoni lapon nem szerepel az óvoda neve. Ezt nekünk kell most felvezettetni, amihez hatósági bizonyítvány kiállítására van szükség az építésügyi hatóságtól, ehhez viszont szükség lesz az óvoda akadálymentesítésére. Ezt nekünk kell megoldani és saját erőből finanszírozni.

A művelődési ház felújítására beadott pályázatunk is nyert, az egyszerűsített közbeszerzés lefolytatása is megtörtént. Amint megjön az igényelt előleg, elkezdődhet a kivitelezési munka.

A szennyvízpályázat is támogatásra került. Ez esetben nyílt közbeszerzési eljárást kell lefolytatni, ami egy hosszabb folyamat lesz.

A tűzifa pályázaton 59 erdei m³ fát kaptunk 1.123.950 Ft értékben, de a tűzifát csak 22.500 Ft-os áron tudtuk beszerezni. A hiányzó összeget az önkormányzatnak kellett megfizetni, ezen felül a 270 ezer forintos kiszállítási díjat, és a helybeli házhoz kiszállítás összegét. Az önkormányzatnak 500 ezer forint saját forrást kellett biztosítani ahhoz, hogy a szociális tűzifa eljusson a rászorulókhhoz.

A „Start Plusz” keretén belül plusz egy főt tudtunk foglalkoztatni december hónapban, és 7 millió forint támogatást kaptunk. Ebből az összegből egy markológépet fogunk vásárolni, amivel az árkokat és az útjainkat is rendben tudjuk tartani. A mezőgazdasági „Start program” 9 fővel, a „Hosszú időtartamú program” 10 fővel indult. A temető fenntartásához és a zöldterület-programhoz egy-egy főt tudtunk foglalkoztatni. Ezek mellett elkészült a Rákóczi utcai járda egy szakasza, megtörtént a faluban a kátyúzás, árokásás a központban. Részt vettünk a tamási termékbörzén, ahol szépen szerepeltünk. Folyamatos volt a kertek, fólia kapálása, rendben tartása. A megtermelt zöldségekből elláttuk a helyi konyhát, savanyúságot tartósítottunk. A temető és a közterületek rendben tartása is folyamatos volt. Egész évben voltak rendezvényeink: farsang, gyereknap, falunap, szüreti felvonulás; megtartottuk az idők napját. Mikulás-csomagot osztottunk az óvodásoknak és az iskolásoknak. Nőnapon felköszöntöttük a női dolgozóinkat.

Az „Egyebek” napirendi pont első részében az előkészítés alatt álló Településképi Arculati Kézikönyv előzetes (normatív) elfogadásáról döntött a képviselőtestület. Farkas István a kézikönyv készítőjének képviselőként elmondta: az államháztartás meghatározta, hogy 2017. december 31-ig kellett volna elkészülnie a Települési Arculati Kézikönyvnek. Mivel nagyon nagy mennyiségű adatot kellett a hatóságoknak feldolgozni és kiadni, ezt lehetetlenség volt eddigre teljesíteni, ezért újabb a határidőt állapítottak meg. Az arculati kézikönyv ezért még nem a végleges állapotban áll rendelkezésre. Farkas István elmondta, hogy ez miből áll, mit tartalmaz. A kézikönyvnek kötelező tartalmi elemei vannak: bevezetés, szemléletformálás, a település bemutatása, a település szerkezeti kialakítása, népi építészettel kapcsolatos leírások, Natura 2000 bemutatása, építészettörténeti előzmények, mezőgazdasági területek, építészeti útmutató.

A település egyes részeit vagy épületeit helyi vagy egyedi védelem alá lehet helyezni. Ha helyi védelem alatt áll, akkor minden bejelentés-köteles. Farkas István az egyedi védelmet javasolta, például a homlokzatokra vagy egy-egy épületre.

Három kategóriáról beszélt: településképi kategória, meghatározó kategória és egyéb kategória. Egyik kategóriával megmondhatjuk, hogy mit lehet, hogyan lehet építkezni, a másik kategóriában pedig kizárhatjuk, hogy mit nem lehet. Például meghatározhatjuk, milyen színű lehet a tetőcserép, vagy milyen anyagú, milyen magas vagy mennyire díszített a kerítés. Megszabható a mezőgazdasági építmények elhelyezkedése, a járdák szélessége, az utcafront kialakítása, a homlokzat színezése, mindent lehet szabályozni. Az elkészült Arculati Kézikönyvet véleményezi többek között a Nemzeti Park, az Örökségvédelem, a Hírközlés, az Állami Főépítész. A Településképi Arculati Kézikönyv elfogadásához lakossági fórum összehívása is szükséges.

A továbbiakban a képviselőtestület az Organ Kft. (pályázatíró) ajánlatát fogadta el további egy évre, és megbízta a polgármestert az Együttműködési Megállapodás aláírásával.

A testület elfogadta a 2018. évi belső ellenőrzési tervet, ami az önkormányzat kötelező feladata. 2018-ra az önkormányzat tulajdonában lévő gépjárművek üzemeltetése során használt iratok ellenőrzését határozta meg belső ellenőrzési célterületként.

A képviselőtestület elfogadta a KDV Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás Társulási Megállapodás módosítását.

A Sóstói tábor épületének bérbeadásáról szóló döntést elnapolta a januári ülésig.

Zárt ülésen 6 db települési támogatási kérelem elbírálásáról döntött a testület, ebből 4 fő részére rendkívüli települési támogatást, 2 fő részére lakásfenntartási települési támogatást állapított meg.

Egészségben gazdag boldog új évet kívánok azoknak is, akikkel idén még nem találkoztam!

Klubecz Istvánné polgármester

December képekben

Karácsony- és újévváró programokban dúskálhattunk egész decemberben. Az érdeklődők több alkalommal is ellátogathattak az iskolába az ott megrendezett adventi éneklésekre, kézműves foglalkozásokra és vásárra. A Falukarácsony sajnos elmaradt a Kultúrház (egyelőre még késlekedő) felújítása miatt, de az óvoda és az iskola is megtartotta a maga meghitt rendezvényét.

December 30-án a főtéren kemencében sült tök, valamint tea és forralt bor fogyasztásával próbálhattuk meg visszaverni az enyhe időben feléledő vírusok hadát. Eközben kerülhetett sor az utólagos karácsonyi, és előzetes újévi jókívánságok átadására az összegyűlt szép számú társaság körében. Tulajdonképpen az egész decemberi programkavalkád önszerveződő volt, köszönet illeti érte mindazokat, akik szervezéssel, előadással, előkészületekkel, ennivalóval és részvétellel hozzájárultak! *Arany Beáta*

Meghívó

2014-ben jártam először Nagyszékelyben, önkéntesként. Azóta az engem fogadó család barátja lettem, és a 2015-ös után az idei telet is a faluban töltöm. A Nagyszékely Alapítvány jóvoltából engedélyt kaptam egy szövőszék és egy szövőállvány használatára erre az időre. Némi átalakítás után a széken már lehet is szőni finomvásznat, az állványon pedig felvetés után gyapjú- és rongyszőnyeget. Szeretnék másokat is bevonni ebbe a csodába, hiszen

távozásom után a székek és állványok itt maradnak, és nem töltik be küldetésüket a Pajtaszínház kellékei között porosodva a Kék Házban. Szóval meghívok bárkit, hogy előre egyeztetett időpontban jöjjön át hozzám, üljön be a székbe, és alkosson bármit. Az anyagok (pamut és len) rendelkezésre állnak, és amit tudok, azt nagyon szívesen továbbadom. Remélem, hogy nem csak táskák, párnahuzatok, kenyeres zsákok, kendők, sálak, falvédők születnek, hanem valaki megtalálja azt a szerelmet a szövésben, amit én, és tovább használja a székeket. Hiszen Jordánkának is ez volt a célja velük.

Ha nem tudod, hogy érdekel-e a szövés – mert az unalmas, meg egysíkú, meg egyáltalán képes vagy-e rá –, akkor keresd a mesterem facebook-oldalát (Belvárosi Szövőde), majd meglátod... Határ a csillagos ég fölött van, és most csak az idődet kell rászánni, hogy kipróbáld.

Egyeztetni a georginakatona@yahoo.com e-mail címen lehet velem.

Gina

Hónapoló – Január

Január hónap nevével egy óitáliai pásztor-királyra emlékezünk, akit eredetileg Zan, majd Jan néven tiszteltek. Jan királyt a későbbiekben istenné avatták, és kettős fejjel ábrázolták, ami ugyanúgy jelképezte a Napot és a Holdat, mint az éjszakát és a nappalt. A későbbiekben a kétarcú Jan örszemmé változott, aki előre is és hátra is figyel, és éjjel-nappal őrzi a házak bejáratát, majd Janus-ként minden kezdetnek lett a szerencseistene. Idővel a hajnali óráknak és az emberi születésnek védőjévé is őt tették. Felesége Dea Jana, azaz Diana istennő.

A római naptár eredetileg 10 hónapot tartalmazott, 61 nap a telet jelölte (amit a rómaiak szerint nem volt fontos számon tartani, mivel mezőgazdaságilag hasznavehetetlen időszakról volt szó). Ezt osztotta fel Numa Pompilius uralkodó az i.e. 7. században még két hónapra, Janus istennek szentelve az elsőt. Ami akkor még nem is volt az első, hiszen az ókori Rómában márciussal kezdődött az esztendő. Az év napjainak száma is csak 355 volt, ami nem fedi a napévet. Numa Pompilius ezt úgy hidalta át, hogy időnként beiktatott egy plusz hónapot, amit az ezzel megbízott consulok nem mindig alkalmaztak helyesen (néha bizony vissza is éltek vele). Így eshetett, hogy időszámításunk előtt 49. január 10-én, egy őszi napon lépte át Julius Caesar a Rubicont. A naptárban aztán ő vágott rendet, Szoszigenész csillagász segítségével, így a Krisztus előtti 46. esztendő ugyan 445 naposra nyúlt, de a következő január 1. már valóban újévre esett. Az európai kultúrkörben még ezután is sokáig bizonytalankodtak újév dolgában: hol január 6-án, hol december 25-én, hol pedig egyenesen az adventtel nyitották az esztendőt. Az 1582-es Gergely-féle naptárreformmal már általánossá vált a januári évkezdés, de a huzavonára XII. Ince pápa rakott pontot azzal, hogy 1691-től január elsejére tette a polgári év kezdetét. A keresztény egyházi év advent első vasárnapjával indul.

Január régi magyar nevei: Vízöntő hava, Boldogasszony-, vagy Nagyboldogasszony hava, Fergeteg hava és Télhó. Az attikai görögök szerint „nászi hónap”, hiszen főként házasságkötésre alkalmas.

Januárban, vízkereszt napjával veszi kezdetét a farsangi időszak.

A történeteknek utánaolvasott: Arany Beáta

Emléknap

Január 19-e a magyarországi németek elhurcolásának emléknapja. 1946-ban ezen a napon gördült ki Budaörsről az első vonatszerelvény, amely az otthonaikból elűzött németeket az anyaországba szállította. A magyarországi németiség kitelepítése 1946 és 48 között zajlott le.

A Kárpát-medencében általánosan svábnak nevezett nemzetiség kálváriája már korábban megindult: az Állami Honvédelmi Tanács által 1944 decemberében kiadott utasítás szerint német nemzetiségű 17–45 év közötti férfiakat és 18–30 év közötti nőket kellett összegyűjteni és a Donyec-medencébe szállítani. 60 ezer „németesen hangzó nevű” ember között sok zsidó, vagy német nevű magyar is így került ki malenkij robotra a Szovjetunióba. Kevesen éltek túl.

Az 1945 júliusában tartott potsdami konferencián az Egyesült Államok, Nagy-Britannia és a Szovjetunió megegyeztek a „bűnös nemzet” német határokon kívül élő tagjainak Németországba való telepítéséről. A németiség kollektív bűnössé tétele Magyarországon sok esetben találkozott a közfelfogással: a második világháború okozta veszteségek miatt rengetegen okolták az itt lakó németeket. Olyannyira, hogy már Potsdam előtt is jelentek meg hasonló hangvételű újságcikkek: *„...az egész svábság kollektív felelős a svábság tetteiért. Nincs irgalom, nincs kegyelem! A legradikálisabb megoldást követeljük: A svábokat egytől-egytől ki kell telepíteni az országból! (...) Takarodjanak úgy, ahogy jöttek, egy batyuval a hátukon!”* A hangulatkeltők szerint a több mint kétszáz éve békében itt élő németiség valójában lenézi a magyart, viszont annak rovására gyarapszik. Tudatosan azonosították a németajkúakat az 1939-ben létrejött Volksbunddal (Magyarországi Németek Népi Szövetsége), noha létezett a „Hűséggel a Hazáért” mozgalom is, melynek tagjai éppen hogy ellenszegültek a III. Birodalom törekvéseinek. A kitelepítési névjegyzék alapját azonban nem a Volksbunddal való együttműködés, hanem az 1941-es népszámlálási adatok képezték: aki akkor német anyanyelvűnek vagy német nemzetiségűnek vallotta magát, annak mennie kellett. Ez akkor közel félmillió embert érintett, akik esetében a kitelepítést szabályozó 1946-os törvény maximum 10 %-ban határozta meg az ártatlanok, azaz a deportálás alól mentesíthetők arányát. Hogy ki tartozhatott a 10 %-ba, az leginkább azon múlt, kitől lehetett elvenni vagyont és földet. Azokat ugyanis mindenképp kitoloncolták.

Így indult meg 1946 januárjában először a budaörsi, ezt követően a dunántúli svábok kitelepítése. Ekkor már rengeteg magyar menekült érkezett Erdélyből és Délvidékről, 1947 áprilisában pedig megindult a csehszlovák–magyar lakosságcsere. Gyorsan és sok lakóhelyre volt szükség. Nem ritkán előbb érkeztek meg az új lakók, mint ahogy a régiek távoztak volna.

A kitelepítést eredetileg teljesnek szánták Magyarország területén, de mivel Németország képtelen volt megbirkózni a több százezer (Csehszlovákiából és Lengyelországból is érkező) deportálttal, végül csak részlegesen tudott megvalósulni: 1946-47-ben végül 135 ezer főt toloncoltak az USA, 48-ban pedig további 50 ezer főt a Szovjetunió által megszállt övezetbe.

Nagyszékelyben több turnusban történt a kitelepítés. Előbb a magukat német nemzetiségűeknek vallókat vitték el. Sokáig terjedt az a tévhit, hogy a népszámláláson magukat német anyanyelvűeknek, de magyar nemzetiségűeknek vallók maradhatnak. Hamarosan ez a remény is szertefoszlott.

Egy visszaemlékező szerint 1947. szeptember 2-án, 1948. január 22-én, majd március 28-án jött Nagyszékelybe a kitelepítő bizottság. A legtöbb németet kitoloncolták. Néhányan el tudtak bújni környékbeli falvakban, és akadtak, akiket elvittek, de hazaszöktek.

Haza, Nagyszékelybe.

Az itthon maradottakat végül 1950-ben rehabilitálták, akkor szűnt meg üldözésük, és a főként bejelentésre történő razziák. Olykor visszakapták saját házukat. Ha meg tudták vásárolni.

A fentebb sorolt drámák mindegyikének volt nagyszékelyi áldozata: málenkij robotra küldöttek, kitelepítettek, földönfutóvá tettek és Felvidékről ideköltöztetettek. A következő nagyszékelyi „Hozott kiállítás”-ra ezekkel kapcsolatban várok tárgyakat, emlékeket, történeteket.

Arany Beáta

Késlekedő munkálatok

Szeptemberben érkezett a várva-várt hír, hogy megnyertük a nagyszékelyi kultúrház felújítására beadott pályázatot. Tervek szerint 2017 októberében kezdődtek volna el a munkálatok, január 9-én már el is kellett volna számolni az első ütemmel, ezért az épület kipakolása még októberben megtörtént. Azóta nincs semmi változás. Ennek okáról Klubecz Istvánné polgármester beszél:

– *Miért nem kezdődött még el a kultúrház felújítása?*

– Október hónapban megtörtént az előleg igénylése, ami egyelőre azóta sem érkezett meg. A vállalkozó előleg nélkül nem tudja elkezdni a munkálatokat, az önkormányzat viszont nem tudja előfinanszírozni a kivitelezés költségeit. Több mint 14 millió forintról van szó.

– *Van ígéret arra vonatkozóan, hogy mikor számíthatunk az előlegre?*

– Nincs. Ahogy a pályázat megítélésére is várnunk kellett másfél évet, úgy erre is. A támogatót nem sürgethetjük, nem bírálhatjuk felül.

– *Konkrét elszámolási határidők voltak megszabva: 2018. január az első ütem, augusztus vége a teljes munka befejezésére. Ezek hogyan módosulnak?*

– Az első mérföldkő 2018. június 30-ra, a második 2019. március 28-ra tolódott.

– *Előreláthatólag tehát addig nem tudjuk használni az épületet?*

– Abban a pillanatban, hogy megkapjuk az előleget, neki is láthatunk a munkának. Ez bármikor megtörténhet. Ráadásul a kivitelező is szeretne haladni; neki is érdeke, hogy minél előbb elvégezze a munkálatokat, és ki legyen fizetve.

Elismerés-nyilvánítás

Gratulálok és elismerésemet fejezem ki a Belügyminiszter által adományozott oklevél elnyeréséért Községünk önkormányzatának és személy szerint Klubecz Istvánné polgármesternek. Ez az okmány Községünket előtérbe vonja országosan is a kisebb települések rangsorában. Ennek elérése érdekében az egész önkormányzati kollektíva kitartó, eredményes és dicséretes munkát végzett.

Kívánom, hogy Önkormányzatunk teljes kollektívája – a miniszteri indoklást szem előtt tartva, jó úton haladva – folytassa munkáját további eredmények és sikerek elérése érdekében!

Tisztelettel: Hunfalvi

Anyakönyvi hírek 2017-ből

A tavalyi évben négyen születtek nagyszékelyinek: Zsámboki Zágon, Nyéki Ajna, Hajnal Sándor és Téglás Szabolcs. Sándorék sajnos elköltöztek az ősz folyamán, de Szabó Léna személyében már van egy tavaly született beköltözőnk is!

2017-ben négy nagyszékelyi lakos hunyt el: Sallai Imre, Kurucz Mihály Lászlóné, Németh István és Szalay Lajosné. Pásztor Pálné, Török Erikné és Micskei Józsefné tavaly elhunyt régi nagyszékelyi lakosok voltak.

Házasságot 2017-ben egy pár sem kötött.

Friss anyakönyvi hír 2018-ból: Megszületett Gyurka Csáki Áron! Gratulálunk családjának!

Az újságot kiadja Nagyszékely Község Önkormányzata • 7085 Nagyszékely, Táncsics u. 11. Tel.: 74/408-393

Az újság interneten is elérhető a www.nagyszekely.hu honlapon.

Az újság létrejöttét segítette: Arany Beáta Virág, Klubecz Istvánné és az Önkormányzat dolgozói.

Korrektúra: Bori Tamás